

(Rodein)

Filiala, posvečena sv. Mohorju in Fortunatu. Nekoč božja pot.

Pravilno orientirana cerkev stoji na Rodnem bregu v n. v. 361 m.

Viri in literatura: Ign. Orožen: Bistum und Diöcese Lavant VII. Dekanat Rohitsch, Maribor 1889; Fran Kovačič: Nadžupnija sv. Križa pri Rogaški Slatini, Ljubljana 1914.

Cerkev sestavljajo: prizmatičen zvonik, enako široka pravokotna ladja, katere je na severu prizidana enako visoka $3/8$ zaključena kapela, na jugu pa enako visoka, toda pravokotna z zaobljenimi ogali, sledi enako visok in širok, $3/8$ zaključeni presbiterij, kateremu je na severu prizidana pritlična zakristija. Gradnja je kamenita, ometana. Strehe so enotna, strešasta ter enako visoki kapelini, strešasti, opečne, zakristije podaljšana presbiterijeva, opečna, zvonikova štiriestrano piramidasta, škrljeva.

Zunanjščina: zvonik in ladjo opasuje nizek, pristrešen talni zidec, nato zvonik-pravokoten friz, ladjo pa nekaj venčni zidec, oba močno razkrušena, nakar zvonik zaključuje vžlebljeni venčni zidec. Poživljajo ga pari enakih lizen kot na Perneku. V fasadi ima kamenit ppk portal z bazama in nekakim kapiteloma, nato luneto z maltastim okvirom, okrašenim z malimi rozetami in spodaj z 5 trikotnimi obeski, med katerimi so 4 operotničene glavice. Ledita pp svetlobni lini (enaki sta tudi na južni steni) ter na vrhu preproste birofine zvonove line. V južno steno je vdolan nekdanji glavni cerkveni portal zašiljene oblike z profilom palica-žleb-palica ter rezanim spodaj na ajdovo arno. Zvonikovi ogali so izdelani iz klesancev po sistemu šivanih oglov.

Ladja ima v južni steni pp okno, južna kapela v zapadni steni kamenit, pp profiliran portal z preklado ter nad njim ppk okno, v južni steni okrog

lino, v vzhodni pa ppka okno. Vso kapelo opasuje talni zidec ter konkaven fabion.

Severno ladjino steno podpira preprost opornik z kamenito, konkavno spodrezano pultasto streho. Severna kapela ima le konkaven venčni zidec, v zapadni steni preprost pp portal in pp oknoxx, v severni okroglo lino v pravokotnemxx ostenu, v vzhodni pp okno.

Zakristija ima pristrešen talni zidec in konkaven venčni zidec, v vzhodni steni ima pp okno, v severni pa kamenito, žlebasto piscino.

Presbiterij ima na vzhodnih ogalih preprosta opornika z kamenitima izpodrezanima strešicama. V južni, jugovzhodni in vzhodni stranici ima zašiljena, dvodelna okna z kamenitim krogovičjem. Jugovzhodno ima še ohranjene ostanke prvotnih stekel. Vsa okna je krasila ob robovih dekorativna rdeča slikarija v obliki črte, kvadratov in pravokotnikov z diagonalami. Taka slikarija je krasila tudi ogale presbiterija v obliki šivanih oglov. Ta slikarija je deloma še iz 16. stol., deloma pa je baročna.

Notranjščina: Zvonica ima kamenit tlak in križni obok, katerega nosijo kameniti polslopiči. Levo vodijo kamenite stopnice na emporo in v zvonik. Vratnice so iz 17. stol. Glavni portal je pp, kamenit, z profilirano preklado. Njegove vratnice so istočasne in imajo revolversko ključavnico.

Tlak v cerkvi je kamenit, v desni kapeli pa cementen. Zidana pevska empora počiva na enem samem loku ter ima polno ograjo. Ladjo pokriva rahlo zašiljen banjasti obok, v katerega se vrezujejo 4 pari nepravilnih sosvodnic. Na koncu prve traveje so ostanki prvotne fasadne stene, v 2. traveji pa je na severni strani ostanek ~~prvotne fasadne stene~~, konkavno prireznanih reber, ki obteka sosvodnico in se vežejo v ščitku, ter tu na in na južni steni počivajo na 2 geometričnih konsolah z nastavki 3 reber. Ker so tudi sicer vidni sledovi odbitih reber, to dokazuje, da je obok še gotski, le da

je obok še gotski, le da ~~ima~~ nima več reber. Zašiljeni slavolok je obojestransko prirezan na ajdovo zrno. Nekoliko podolžen 5/8 prezbitერიj pokriva traveja zvezdastega oboka, katerega rebra počivajo na 2 parih okroglih služnikov z obročastimi kapiteli in ob slavoloku na 2 enako oblikovanih konsolah, katerih desno krasi deteljast ~~grb~~ grb. Rebra se stekajo v okroglem sklepniku in so nepravilno poslikana. Desno oltarja je stenski sakrarij pp , toda trikotno zaključene oblike z robovi posnetimi na ajdovo zrno. Na levo vodi preprost pp portal v zakristijo, ki ima opečni tlak in banjasti obok z 2 križnima obokoma in pravokotnimi sosvodnicami.

V obe kapeli vodita preprosta ppk slavoloka s slopoma. Desno, manjšo kapelo členijo 4 konkavni stenski pplslopi, ki nosijo obešeno kupolo. Levo, starejšo kapelo členijo 4x3 pari pplslopov, ki nosijo na 3 oprogah banjo z 2 paroma sosvodnic in 3-stranim zaključkom. Iz te kapele vodijo preprosta pp vrata v zakristijo.

Vso notranjščino krasi novejša toskanska slikarija, le desno kapelo tudi nekaj dekorativnih medaljonov.

Oprava: Glavni oltar je prk lep primer zlatega oltarja. Ima malo prizmatično menzo z lesenim antependijem z podobo Sebastijana v jajčastem medaljonu. Medaljon je izdelan z oljem na platnu ter gotov vzeti iz takega starega bandera. Je preprosto delo 18. stol. Predella, ki stopa ob straneh pravokotno v prostor je v sredini okrašena z pp poljem in novejšim napisom, katerega zakriva mlajši bp tabernakelj, na straneh pa operotničeni glavici z obešeno draperijo in halugastim akantovjem. Ob straneh izoblikuje predella 2 voluti, ki nosita zelo veliki ušesi. Napis se glasi: Ponovljen 1908, pod njim je letnica nastanka oltarja 1691. Oltarni nastavek nosita 2 para uvitih stebrov, okrašenih z halugastim akantovjem. Sledi golčasto ogredje z operotničenima glavicama in segmentnimi krili. Ušesi sta zelo razviti ter tvorita niši z podstavkoma in školjkastima zaključkoma ter kipoma Marjete in Barbare. Niš

obdaja lovorjev okvir, ob zunanjem robu pa spremlja zgodnji akant, bisernica in fruktoni. Atiko tvorita stebra z angelskima glavicama v sredini kraseče ju ornamentike ter ravno golšasto ogredje v volutastima kriloma. Flankirata jo podobni ušesi kot nastavek s kipoma Polrijana in nekega viteza z mečem. Atiko krona lunetno polje, obdano z halugastim akantovjem. V njemu je kip BO z žezlom in kroglo v rokah. V atiki je v posebej okvirjeni dolbini, obrobjeni z hrustančevjem skupina Jordanskega krsta. V nastavku pa je glavni~~xx~~ ppp dolbini svetniška dvojica Mohorja in Fortunata, med stebroma pa močno stisnjena Štefan in Lovrenc. Ves oltar je bogato okrašen z poslačeno ornamentiko. Njegova osnovna barva je temnorjava, rdečih je le nekaj plašnih pollog. Svečniki so leseni in bp. Oltar je krasen primer zlatega oltarja iz konca 17. stol.

Ob slavaloku je oltar Roka in Sebastijana, ki je preproste gradnje. Ima prizmatično, z lesom obito menzo, enako široko, enkrat v prostor stopajočo predello ter nastavek z parom gladkih stebrov, pps nišo, skromnimi akantastimi ušesi, golšasto gredo, ki se trapecasto boči (na poševnicah ležita anđela) ter atiko, ki je replika nastavka. V glavni niši sta kipa, od katerih je Rok morda še iz 17., a gotovo iz časa nastanka oltarja, t.j. četrtnine 18. stol., medtem ko je Sebastijan še gotskega koncepta z kodrastimi, na ramena pašajočimi lasmi ter draperijo, ki se maniristično previja med nogami, tvoreč delom uho, deloma paralele, kar je tipično za 1. pol. 16. stol. V atiki je kip Ignacija, ki je istočasen z Rokom, torej iz 1700. Kipi so preprosti kot tudi koncept oltarja preprost. Lesena svečnika sta čedna, toda črvojedna izdelka iz srede 18. stol. Dalje v ladji stoji oltar, enak pravkar opisane, le da sta v njem kipa Cirila in Metoda, ki drži v desnici ščit z naslikano borbo Mihaela z majem. V atiki stoji svetnik v plašču, z križevu palico in palmovo vejico v rokah. Na menzi stoji kip Urbana, ki ni isto delo z oltarjem in je bil naknadno na njega postavljen. Kipa glavnih svetnikov sta novejša, sicer pa je oltar enak prejšnjemu. Posvečen je bil Primožu in Felicijanu

ter je stal ob slavoloku na mestu sedanje prižnice. Svečnika sta enaka onima na prejšnjem oltarju. Polihromacija ni najboljša. Nasproti opisanga oltarja je prenosen baldahin z oblečenim kipom MB z otorkom. Baldahin nosijo 4 gladki kompozita stebriči, spredaj usločeno lambrekinasto ogredje, na katerem se dviga iz 4 akantovih volut sestavljeni baldahin z pelikanovo skupino na vrhu. Sedeča Marija pod obleko ni izdelana. Pred njenim prestolom klečita 2 angela svečonosca. Baldahin je iz 1. pol. 18. stol.

Oltar v šesni kapeli je posvečen Mariji Bistrički, torej Snežni. Ima prižmatično menzo z lesenim poslikanim antependijem, katerega krasi v sredini kartuša s podobo bistričke MB. Podstavek, okrašen z školjkovino, se razgiba v prostor ter tvori 2 usločena, z rokajem in školjkovino okrašena loka, ki počivata ob steni na 2 slopih. Nastavek nosi par gladkih stebrov ter razgibano golšasto ogredje z bogato kartušo v sredini, katero nosita 2 angelčka. Komaj viden napis se glasi: "Sv. Marija prosi za nas". Atika je pojmovana kot stena z 2 polslopičema, katero zaključuje ravno ogredje z lambrekinstim baldahinom v sredini. Ob straneh pada draperija do sredine nastavka. Nad obhodnima lokoma se pneta iz samih volut sestavljena loka, katera kronata lambrekinasta baldahina z cvetnima vazama, v lok pa pada trakasta draperija, ki je ob strani pripetata tako, da pušča prostor za kipa Joahima in Ane, dv eh vitikih figur v bogati draperiji. Osrednjo nišo, ki zajema ves nastavek, obroblija konkavno-konveksno zaključeni okvir, katerega krasi v temenu monogram in cvetne vitice. V sredini dolbine je milostni kip, obdan z žarki, oblaki in angelskimi glavicami. Spodaj klečita Elizabeta in Saharija, spredaj ob stebrih pa stojita Jožef in neznan mlad Marijin sorodnik. V atiki je v sredini predrte glorijske BO, obdan z angelčki. Na glavnem ogredju klečita 2 efeba. Tabernakelj je preprosto novejše delo. Medeninasti svečniki so bp. Oltar je kvalitetno baročno delo iz 3. četrtine 18. stol. ter vredno da se ga očuva.

Oltar v levi kapeli je posvečen Martinu. Prizmatična menza ima lesen antependij, ki je poslikan z oljno slikarijo, predstavljajočo Martina v škofovskem ornatu in z gosjo, katerega obdaja kartuša. Antependij je delo iste roke kot oni Marijinega oltarja. Podstavek je širši od menze, predella pa je prostorno razgibana. Natavek nosijo 4 gladki stebri, katerih para vežeta kosa popolnega ogredja, preko sredije pa ju spaja lok. Ušesi sta mali, akantasti, lepi; krili valoviti ter zasedeni od dveh efebov. Prostorna razgibana atika trapecastega tlorisa z konkavnima stranicama ter 4 stebri v kotih, je replika nastavka. Ima ušesi, ravni krili ter kot zaključek 3 akantove šope, od teh 2 na krilih in 1 v sredini. Preprost tabernakelj je sočasen. V glavni pps niši kleči svetnik kot tourski škof, ob strani med stebri sta Miklavž in Avguštin, v atiki je svetnik kot konjenik, ki deli plašč z ravežem, ob strani pa Jožef in Joahim. Oltar je kvaliteten izdelek iz začetka 18. stol., toda zelo neokusno in pusto pobarvan. 6 sočasnih lesenih svečnikov je bele zlate barve.

Prižnica je nova ter okrašena z 7 reliefi apostolov, ki so novi ter kipi Krista in 4 evangelistov, ki so baročni izdelek, vzeti iz stare prižnice ter iz 18. stol. To velja tudi za skupino na novem baldahinu: angelj s sidrom žena z križem in kelihom s hosijsko ter angel z gorečim srcem. Angeli so kvaliteten izdelek, enako apostoli, za katere so z~~na~~ značilni močni nosovi. Orglje: so prizmatične z 3 pravokotnimi polji piščali, okrašenimi z rokokojen tako da kažejo že na sredino ali 2. pol. 18. stol. Zakristijska omara je preprosti baročni izdelek podoben oni v Perneku. Kropilniki in piscina so bp.

Oprema: V kapeli Bistričke MB visi velika slika, ki je o. pl. ter konkavno-konveksno zaključena. Predstavlja MB v srčasti oblačni gloriiji, spodaj pa bolnika, ženo, moža, domače živali in angela, ki kaže na Marijo. Slika je

domače delo brez posebnih kvalit^{et}, toda iz časa nastanka oltarja. V isti kapeli visi 9 parov lepih in zanimivih votivnih slik iz let 1746, 1757, 1754, 1756, 1756, 1755, 1756 in 1757 ter 1756, ki so važne tudi zaradi takratnih noš. Slike so dobro ohranjene ter iz let, ko se je začela takaj božja pot.

Paramenti in posodje so bp.

Zvonik: Njegovo l. nadstropje se odpira s širokim, rahlo usločenim lokom na pevsko emporo ter je križno obokano. Zvonova sta dva: prvi ima napis: HELF UNS GOTT AUS ALLEN NOT. 1558. v frakturi ter med posameznimi besedami križ. Picer je brez dekorja ter ga spodaj obrobja samo gladek fob. Drugi zvon je manjši, brez napisa in tudi iz 16. stol.

Podstrešje: Oboki so kameniti, ladja in presbiterij prvotni, gotski. Zadnja ladjina traveja je bila prizidana v 17. stol., ko so zgradili tudi zvonik, ter takoj obokana. Kapelini oboki so precej višji od ladjinih. Kapeli sta prizidki: leva je iz konca 17., desna pa iz 2. četrtine 18. stol. Zakristija je sočasen prizidek z levo, severno kapelo.

Resume: Cerkev, ki se prvič omenja l. 1545. je poznogotska stavba iz konca 15. ali začetka 16. stol. ter je obsegala obokano ladjo in presbiterij. Ladjo so v 17. stol. podaljšali proti zapadu ter prizidali enako širok zvonik. Severna kapela je iz konca 17. stol., južna pa iz ca l. 1740. Zakristija je sočasna z levo kapelo. Kjer je ladja podaljšana, so na severni strani zgradili opornik.

Okolica:

Konservatorske opombe: Streha zelo pušča ter je nujno potrebna popravila.

Ostalo: Izpred cerkve je lep razgled na Boč in Plešivec ter na Bohor in Lisco.

J. Curk: Celjska topografija (Šentjur), rkp. str.73 - 75, zapiski 1960.